

KÉT VÁSÁRHELYI SZOBOR TÖRTÉNETE

1.

Aradi vértanúk emlékműve

Dr. Dömötör János (1922. 01.16 – 2009. 08. 02.) A Hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum igazgatója a „Vásárhely szobrai” Hódmezővásárhely, 2002. második, bővített kiadású könyvében, az 53. oldalon, az „1848-as emlékmű” (1990. Máté István, Kossuth tér, bronz, 110. cm, talpzata márvány...) c. írásában ezt találjuk: „A rendszerváltással egyidejűleg némileg Kossuth történelmi szerepe is átértékelődött. Ezzel összefüggésben merült fel annak igénye, hogy a főtéri Kossuth szobron kívül önálló emlékmű is örökítse meg az 1848-as szabadságharc emlékét. Ennek érdekében mozgalom indult, és a művészek alkotásokat ajánlottak fel. Ezeknek árverési bevételei és az önkormányzat pénzügyi forrásai biztosították, hogy a Kossuth szobortól nem messze felállításra kerüljön a 48-as emlékmű. Ezen az alkotó a Kossuth címer mellett hadi tárgyakat és harci eszközöket (pisztoly, csákó, dob, mente) komponált egybe a nem nagy méretű emlékműben.”

Az MDF a lakiteleki sátoros rendszerváltó összejövétel után, országsszerte megindultak a szervezetek megalakulásai. Hódmezővásárhelyen időben kezdődött a mozgalom megalakítása, amelyben kiváló értelmiségi és egyszerű emberek sokasága vett részt. Köztük kiemelkedett dr. Grezsa Ferenc irodalomtörténész, az Állami Bethlen Gábor Gimnázium igazgatója, két fiával: Ferencsel és Istvánnal, dr. Kószó Péterrel (ifjabb dr. Grezsa Ferencsel és dr. Kószó Péterrel, akik a demokratikusan megválasztott első, azaz a dr. Antall József kormány vásárhelyi országgyűlési képviselői lettek, életre szóló barátságot kötöttem), természetesen feleségükkel együtt velünk voltak, a kiváló vásárhelyi művészek sokasága is... nem sorolom. Már az első alkalmakkor meghívott vendégeink voltak Csoóri Sándor Balogh Júliával, Csurka István, Für Lajos, Bíró Zoltán, Lezsák Sándor és mások.

1. Dr. Kószó P. és dr. Grezsa F. 2. Dr. Kószó P. Dr. Für Lajos, ismeretlen? Szent István és Csilla a Kossuth téren.

A Kossuth téren mondok beszédet. (Középen Fejér Csaba és felesége, dr. Kószó P.)
A Petőfi Műv. Központban mondok beszédet. (Középen Csoóri S. balról az első mikrofon mellett jobbról, a kép közepén. Ismeretlen, amatőr felvételek.)

Amikor Csoóri és Lezsák a Magyar Televízióban bejelentették az MDF párttá alakulását, néhányan fölálltunk: Szalay Ferenc festőművész, Fejér Csaba festőművész és én a feleségemmel. Nem kívántunk párttagok lenni, de megőrizve független jobboldali, keresztény elveinket. (Az idő az MDF nagy pálfordulásával később minket igazolt.)

Diákkorom emlékeképpen, az 1848-as megemlékezéseket mindig a Kossuth szobornál töltöttük. Már az MDF kezdeti időszakában elhatároztam, hogy Kossuth emlékét ne keverjük össze az aradi vértanúknak és a többi mártírhálált szenvedőkével. Polgári szabadságharcunknak ez két különböző és nem szorosan összefüggő tragédiája. Elhatároztam, hogy a Kossuth szoborral szemben, a tér másik oldalán, az aradi vértanúknak külön emlékművet kellene állítanunk.

Elsőnek Fejér Csabának említettem, aki azonnal szervezésbe kezdett. Jó barátságban volt a csongrádi születésű, és a vásárhelyi, szintén szobrász felesége révén, velünk együtt barátkozó Máté Istvánékkal. Csaba tudta, hogy Gyulára egy kör alakú belső térre több talapzatos, 1848-as emlékművet készít. Ebből összeválogatta a Dömötör János által leírt atributeumok egy részét. Csakhogy a munkát nem számítva, ehhez talapzat és bronz kellett. Csaba tovább szervezett. Kérte a város művészeit, hogy a nemes cél érdekében, adjanak be egy-egy alkotásukat, amelyekből a Tornyai János Múzeumban kiállítást és vásárlást rendeznek.

A gyulai 48-as tér és néhány részlete

A vásárhelyi művészek nem vártan sokan és több kiváló alkotásukat adták e nemes cél érdekében. A kiállítás megnyitását Raffay Ernő történész végezte. (Ő a rendszerváltás alatt és után országgyűlési képviselő volt. Az Antall-kormányban a Honvédelmi Minisztérium politikai államtitkára. A Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karáról vonult nyugalomba.)

Az emlékmű elkészüléséhez, ahogy azt Dömötör János írta, az önkormányzat hozzájárulása segített. Anélkül, hogy bárki is figyelmeztetett volna rá, az aradi vértanúk megemlékezésére nem március 15-én, a Kossuth szobornál, hanem október 6-án történik e különös adakozásból készült emlékműnél koszorúzás és emlékező beszéd. Az emlékművet 1990. március 15-én avatták föl.

*

Szűz Mária kültéri szobra

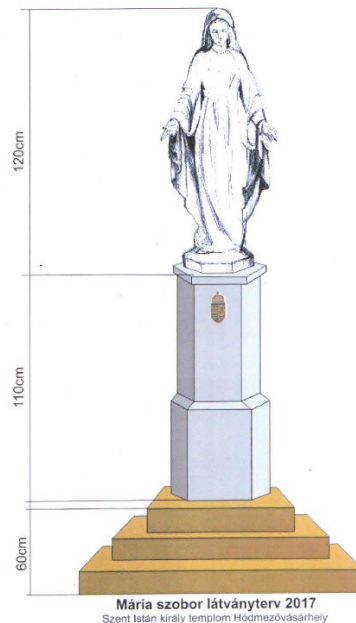
A Szent István téren, a Domonkos-rendi nővérek rendháza előtt, korábban Nepomuki Szent János szobra állt. A városi úthálózat bővítésével átvitték a vasúton túlra, az egykori malom mellett kialakított körforgalmi csomópont közepére, ahol az utazók védelmezését szolgálja:

A rendház előtt közében, szép füves területen, ott maradt egy szobor üres helye. Bennem gondolatsort indított el. A rendszerváltoztatás előtt a legtöbb városi fészületet kivitték a római katolikus temetőbe, de ezt követően, újabb szép utak menti keresztek kezdtek építeni. Hiányzott a Szűz Mária szobor. Néhány méterrel arrébb szintén Máté Istvánnak, az 1996-ban föllállított Szent Istvánnak, első katolikus királyunknak a gyönyörű lovas szobra. István király örökös nélkül maradvá, magyar hazánkat védelmezésül, Jézus Krisztus Anyjának, Máriának

ajánlotta föl. Amennyiben közelében Szent Anyánk szobrát állítanánk föl, a kültéri elhelyezésüket illetően, ritka páros alakulhatna ki.

Első lépésben imádkoztam Krisztus urunkhoz és Szűz Máriához, segítséget kérve a szobor megvalósításához. A realitást figyelembe véve, régi barátomat, Návay Sándor országosan ismert, vásárhelyi szobrászművészhez fordultam a szobortervemmel. Sándor azt válaszolta, hogy őt a Szent István Király templomban keresztelték, ezért a szobor tervezéséért és megvalósításának szervezéséért semmit sem kér. Összeszámolta, hogy a hozzávaló anyagok beszerzése és a kivitelezés ipari munkáinak összes kiadása: 1.587.5 e. Ft. Pár napon belül hozta a szobor méretének rajzát, a mögötte álló épülettömbhöz optimalizálva:

Jakab Zoltán plébániai kormányzó úrral, kedves, fiatal papunkkal elkezdtek a helyi gyűjtést. A szobortervet kinagyítva elhelyezte a templom reklámtábláján, és természetesen a híveket fölvilágosította a szobor megvalósításhoz szükséges pénzgyűjtésről. Ehhez külön perselyt helyezett el a templom előterében. Gyűltek az ezer forintok, de ezek messze álltak a végösszegtől.

Természetesen a történekről beavattuk Németh László esperes urunkat, a hódmezővásárhelyi Szentháromság rom. kat. templom kiváló papját, akinek nagy gyakorlata volt a templom fejlesztésében. Vele és szobrász barátunkkal együtt mentünk el a kiskunfélegyházi sírköves céghez, ahol Németh atyának sok éves kapcsolata volt, és négyesben mindenről megállapodtunk, ami szükséges volt a szobor tartóoszlopához. Návay Sándor Kiskundorozsmán megtalálta azt a szoboröntő műhelyt, amely legjutányosabban vállalta e munkát.

Közben teltek a hónapok. Sándor elkészült a szobor gipszmodelljével, a pénz is összegyűlt, és 2018-ban, Szent István királyunk ünnepére szeretnénk volna a szobrot felavatni, amely már a helyére került. Az év elején az USA-ban élő fiunk jelezte, hogy ismét kihozat bennünket, szüleiket egy negyedévre hozzájuk. Az ő idejéhez alkalmazkodva, a visszaérkezésünk október elejére került. Kértem drága papjainkat, hogy minket ne várjanak, de az egyházunknál ez szóba sem jöhetett.

Október 6-án, egy napi átszállással terhelt repülőút után, este érkeztünk haza. Másnap vasárnap volt, Kiss-Rigó László Szeged–Csanádi püspök úr is ekkor ért rá, hogy a Mária szobrot felavassa és megáldja. Szinte pihenés nélkül, még lábamban az utazás gyötrelmétől ide-oda ingadozva, megérkeztünk a templomhoz, a Mária szobor avatására. Ott tudtam meg, hogy nekem kell a szertartást bekonferálni. Kellemes, szép időnk volt október 7-én. Jókora

tömeg várakozott a fehér lepellel letakart szobor fölavatására és fölszentelésére, amely végül sikerült. Íme, néhány fölvétel erről az eseményről:

Návay Sándor a letakart szobrával. Üdvözlő és bevezető beszédemet tartom. (A felvételeket feleségem, Csilla készítette.)

Sándoral leleplezzük a szobort. Püspök úr megtekinti, majd rövid beszéde után fölszenteli

Balról: a templom diakonusa, Németh atya, püspök úr, Jakab atya és ministránsa.

Vágül ketten Sándorral a Szűz Mária szobor előtt. Oszlopán, a magyar címer alatt ezzel a felíráttal: „Magyarok
Nagyasszonya könyörgj érettünk” Az utána következő években egyre fontosabbá vált a szöveg esdeklő
tartalma...

*